

УДК 669-179

ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЧНОЇ ОБРОБКИ ПОРИСТИХ МАТЕРІАЛІВ**Толстенко А.В., Бедін А.С.***(ДГАЕУ, м.Дніпропетровськ, Україна)*

У статті описано вплив факторів механічної обробки на шорсткість пористих матеріалів.

Застосування литих пористих матеріалів в сучасному машинобудуванні детально описано в [1]. Використання таких матеріалів як фільтрів підвищує продуктивність, за рахунок збільшення тиску рідини чи газу, фільтри піддаються регенерації, мають менший гідравлічний опір, більший ресурс. Підшипники з литих пористих матеріалів, за рахунок високої міцності, застосовуються при великих навантаженнях і швидкостях експлуатації. Електрохімічні джерела енергії працюють при підвищених механічних навантаженнях і вібрації. Фрикційні матеріали перспективні через високу міцності і заданої орієнтації пір відносно площини тертя. Литі пористі матеріали, при закритих порах, можна застосовувати для виготовлення високотемпературних ущільнювачів і термоізоляційних прокладок. Використання їх в якості легких конструкційних матеріалів, забезпечує міцність і демпфируючі властивості виробів в автомобільній промисловості, авіаційній і космічній техніці.

Міцність і низький опір течії рідини і газів матеріалів з циліндричними порами дозволяє використовувати їх в роздільниках газу і рідини, капілярних насосах, носіях каталізаторів, теплових елементах, полум'ягасниках, композиційних матеріалах, поглиначів випромінювання, конденсаторах рідин з пари, випарних охолоджувачах і т.д.

У багатьох наведених випадках велике значення має якість механічної обробки поверхні. Для забезпечення точності розмірів зразків і високої якості оброблюваної поверхні найбільш широко застосовується обробка різанням і фрезеруванням. Мета проведеного дослідження - порівняльний аналіз шорсткості поверхні зразків від наступних факторів:

- механічна обробка різанням: швидкість різання, поперечна подача, використовується мастильно-охолоджуюча рідина [2];
- фрезерування: число обертів фрези, фактична хвилинна подача столу, використовується мастильно-охолоджуюча рідина [3].

Відповідно, механічна обробка здійснювалася відрізним різцем з швидкорізальної сталі Р6М5К5 і відрізний дисковою фрезою з середнім зубом ($\varnothing 125 \times 1,6$; Р6М5) на горизонтально-фрезерному верстаті (модель 6Р81Г).

Випробування проводилися на зразках мідних газарів заввишки 5 мм і діаметром 20 мм з аксіальними порами середнього діаметра - 20 - 40 мкм. Шорсткість поверхні зразків вимірювалася профілометра (модель 296).

Рівняння регресії, після розрахунку коефіцієнтів, для токарної обробки:

$$R_a = 2,82 + 0,98X_1 - 0,75X_2 + 0,13X_3 - 0,51X_1X_2 - 0,32X_1X_3 + 0,44X_2X_3 \quad (1)$$

Вимірювання середнього арифметичного відхилення профілю обробленої поверхні мідних газарів (R_a) при подачах 0,05-0,1 мм / об (X_2), швидкостях різання 78,5-31,4 м/хв (X_1) і при використанні мастильно-охолоджуючих рідин двох складів X_3 (водний розчин мила, індустриальне масло).

Після розрахунку коефіцієнтів рівняння, для фрезерної обробки, виглядає наступним чином:

$$R_a = 0,59 + 0,21X_1 + 0,04X_2 - 0,06X_3 + 0,10X_1X_2 + 0,02X_1X_3 + 0,06X_2X_3 \quad (2)$$

Вимірювання середнього арифметичного відхилення профілю обробленої поверхні (R_a) при фактичних хвилинних подачах столу 35-65 мм/ хв (X_2), числі обертів обертання фрези 100-800 хв⁻¹ (X_1) і при використанні мастильно-охолоджуючих рідин двох складів X_3 (водний розчин мила, індустриальне масло).

Зіставивши отримані результати в першому наближенні, можна зробити наступні висновки:

1. Найбільший вплив на шорсткість поверхні литих пористих матеріалів при обробці різанням є число обертів шпинделя або фрези;
2. При токарній обробці найменший вплив на шорсткість оброблюваної поверхні дає мастильно-охолоджуюча рідина. При фрезерній обробці - фактична хвилинна подача столу;
3. При токарній обробці поверхні литих пористих матеріалів кількість відкритих пор більше, ніж при фрезерній обробки (відповідно, шорсткість поверхні буде вище при токарній обробці).

Список літератури:

1. Шаповалов В.І. Легування воднем [Текст] / В.І.Шаповалов - Дніпропетровськ: Журфонд, 2013. - 385 с.
2. Карпов В.Ю. Шорсткість литих пористих матеріалів (газарів) при обробці різанням [Текст] / В.Ю.Карпов, А.В.Толстенко, А.С.Бедін // Нові матеріали і технології в машинобудуванні. Збірник наукових праць за підсумками міжнародної науково-технічної конференції. Випуск 15. -Брянськ: БГІТА, 2012. - с.64-65.
3. Карпов В.Ю. Шорсткість литих пористих матеріалів (газарів) при фрезерній обробці [Текст] / В.Ю.Карпов, А.В.Толстенко, А.С.Бедін, А.С.Біб, Б.Г. Харченко // Нові матеріали і технології в машинобудуванні. Збірник наукових праць за підсумками міжнародної науково-технічної конференції. Випуск 17. - Брянськ: БГІТА, 2013. - с.44-45.

Аннотация

Особенности механической обработки пористых материалов

Толстенко А.В., Бедин А.С.

В статье описано влияние факторов механической обработки на шероховатость пористых материалов.

Abstract

The machining of porous materials

Tolstenko A., Bedin A.

The article describes the influence of factors of the machining on the surface roughness porous materials.